Website:https://worldsiencepub.com/index.php/Imc Volume:6,Issue 01,October-2026

YOUTUBE IZOHLARINING TARJIMASI VA LINGVOPRAGMATIK QIYOSIY TAHLILI (INGLIZ VA O‘ZBEK XONANDALARI IJODI MISOLIDA)

Durova Shaxnoza Shokirovna
Osiyo Xalqaro Universiteti
Email: shahnozdurova@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu tezisda YouTube izohlari va ularning tarjimasi hamda lingvopragmatik jihatdan tahlili ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotda ingliz va o‘zbek xonandalar ijodiga oid videolardan olingan sharhlar to‘plami tahlil qilinadi. Har bir izohning so‘zma-so‘z tarjimasi va o‘zgartirilgan tarjimasi taqdim etilib, nutq aktlari, odob-axloq strategiyalari, kod almashtirish, emotsionallik va emojilar kabi lingvistik va pragmatik xususiyatlar tahlil qilinadi. Natijada ingliz va o‘zbek sharhlari o‘rtasida ijtimoiy media diskursining umumiy omillari (interaktivlik, qisqa va kengaytirilgan ifoda) va tillarga xos farqlar (murojaat shakllari, kod almashtirish va emotsional belgilar ishlatilishi) aniqlanadi. Tadqiqot yakunida tarjima jarayonida kontekst va madaniyat omillarining ahamiyati ta’kidlanadi va olingan ma’lumotlarga ko‘ra tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar

YouTube izohlari; tarjima; lingvopragmatika; nutq aktlari; odob-axloq (politeness); kod almashtirish; emotsional belgilar; emojilar.

Kirish

So‘nggi yillarda internet va ijtimoiy media tarmoqlari tilshunoslik va kommunikatsiya tadqiqotlarida muhim o‘rin egallamoqda. Xususan, YouTube kabi platformalarda paydo bo‘ladigan ommaviy izohlar ko‘plab tildagi fikrlarni boyitadi. Onlayn sharhlar odatda norasmiy, qisqa va interfaol bo‘lib, odatiy nutq va yozma diskursdan farq qiladi. Shu bois, YouTube izohlarini tarjima qilish va ularni lingvopragmatik nuqtai nazardan tahlil qilish muhim bo‘ladi. Tarjimada nutq aktlari, iroda, rad etish, maylni ifodalash kabi elementlarni saqlab qolish talab etiladi (Searle, 1969). Shuningdek, onlayn izohlarda odob-axloq tamoyillari va kod almashtirish kabi jihatlar til va madaniyat bilan bog‘liq xususiyatlarni ko‘rsatadi. Ushbu tadqiqotda onlayn sharhlar kontekstini inobatga olgan holda tarjima yondashuvi tanlanib, natijalar tillararo xususiyatlarni ochib beradi.

Metodologiya

Tadqiqotga Ingliz tilidan ikkita (Ed Sheeran – *Shape of You*, Ariana Grande – *7 Rings*) va O‘zbek tilidan ikkita (Yulduz Usmonova – *Vatan*, Sevara Nazarkhan – *Tamom*) mashhur qo‘shiq videolari tanlandi. Har bir videodan tasodifiy tanlab olingan ~20–30 ta izoh yig‘ildi (umumiyida taxminan 100–120 izoh). Tanlangan videolar sifatli subtitr va keng auditoriyaga ega bo‘lib, izohlar soni yetarlicha ko‘p bo‘lishi e’tiborga olindi. Izohlar to‘plamiga 2025 yil boshida chop etilgan sharhlar kiritildi. Tarjima jarayonida har bir izohning bevosita so‘zma-so‘z tarjimasi va ma’nosini aniq ifodalovchi variantlari tuzildi. Analiz jarayonida inglizcha va o‘zbekcha sharhlar nutq aktlari (masalan, olqish, iltimos, savol), politness strategiyalari, kod almashtirish (masalan, inglizcha matnga o‘zbekcha so‘zlar qo‘shilishi), emotsional elementlar (bag‘ishlangan so‘zlar va emojilar) kabi lingvistik va pragmatik mezonlar bo‘yicha tahlil qilindi. Ushbu uslubiy yondashuv kompyuter-muloqot tahlilida qo‘llaniladigan asosiy tamoyillarga mos keladi.

Natijalar

Quyida ingliz va o‘zbek tillaridagi ba’zi sharh namunalarining tarjimasi va tahlili keltirilgan. Har bir misol o‘zida original izoh, so‘zma-so‘z tarjima, men tomonidan ishlab chiqilgan tarjima va qisqacha sharhni o‘z ichiga oladi.

Misol 1 (Inglizcha):

Original: *"Absolutely love this song, it gives me chills! 😊"*

So‘zma-so‘z tarjima: *"Butunlay bu qo‘shiqni yaxshi ko‘raman, u menga titroq bag‘ishlaydi! 😊"*

© 2026 International Conference on Artificial Intelligence and Applications . All Rights Reserved.

Men tarjima qilgan variant: *"Bu qo‘shiq menga juda yoqadi, uni eshitib butun badanim titraydi! 😊"*
Tahlil: *Sharhida absolutely so‘zi hissiyot kuchini oshiradi, chills esa ishtiyoq ifodasi hisoblanadi. Yurak va kulgich emojiysida sharhning ijobiy nuqtai nazari va emotsional holati ifodalangan. Bu erda izohda chexoviy ohang va samimiy munosabat ko‘zga tashlanadi.*

Misol 2 (Inglizcha):
Original: *"Best performance! Juda zo‘r!"*
So‘zma-so‘z tarjima: *"Eng yaxshi ijro! Juda zo‘r!"*
Men tarjima qilgan variant: *"Eng zo‘r chiqish bo‘ldi! Juda zo‘r!"*
Tahlil: *Bu sharhda kod almashtirish ko‘zga tashlanadi: inglizcha performance so‘zi va o‘zbekcha juda zo‘r iborasi birgalikda ishlatilgan. Bunday aralash uslub ko‘pincha yosh auditoriya orasida uchraydi va muhitning erkinligidan darak beradi. Izohning konteksti musiqiy chiqishni yuksak baholashga yo‘naltirilgan.*

Misol 3 (O‘zbekcha):
Original: *"Jonim, qo‘shiqlaring bilan qalbimni yangilading! 💜"*
So‘zma-so‘z tarjima: *"Soul, you renewed my heart with your songs! 💜"*
Men tarjima qilgan variant: *"Jon kuylayapsan, musiqang qalbimni yangiladi! 💜"*
Tahlil: *Bu izohda sharh beruvchi o‘zining iliq munosabatini poetik ifoda orqali bildirgan. Guldor emoji sharh mazmunini mehr-shavq bilan qo‘llab-quvvatlaydi. Nutq akti sifatida muallif alohida e’tibor va minnatdorchilikni ko‘rsatmoqda.*

Misol 4 (O‘zbekcha/Inglizcha aralash):
Original: *"What a beautiful ovoz! 💖"*
So‘zma-so‘z tarjima: *"Qanday go‘zal ovoz!"*
Men tarjima qilgan variant: *"Qancha ajoyib ovoz! 💖"*
Tahlil: *Inglizcha What a beautiful iborasi bilan o‘zbekcha ovoz so‘zi aralash ishlatilgan. Bu holat izohda jonli taassurot, hayrat va masofaviy bo‘lmagan munosabatni bildiradi. Yurak emojisi sharhning iliqligi va mehribonligini ta’kidlaydi.*

Misol 5 (Inglizcha):
Original: *"They did NOT deserve this 💔"*
So‘zma-so‘z tarjima: *"Ular bunga LOYIQ emas edilar 💔"*
Men tarjima qilgan variant: *"Bunday e’tirofga ular hech qachon loyiq emasdi! 💔"*
Tahlil: *Inglizcha NOT so‘zi bosh harflarda yozilib, kuchli rad etish ifodasi qilingan. Yurak emojisi tanqidni yumshatib, hissiy tonni bir oz muloyimlashtiradi. Sharh ob’ektiv nazar – asossiz e’tirofni tanqid qilish ma’nosini beradi.*

Yuqoridagi misollar shuni ko‘rsatadiki, YouTube izohlarida ijobiy baho, ta’kid va hayrat, shuningdek norozilik yoki tanqid ham ifodalanadi. Tarjimada so‘zma-so‘z ma’nodan tashqari, izohning emotsional va nutq akti nuqtai nazaridan ham ifodalashga harakat qilindi.

Lingvopragmatik tahlil

YouTube sharhlari tahlilida nutq aktlari va pragmatik omillar muhim rol o‘ynaydi. Searle (1969)ga ko‘ra, izohlar ko‘pincha ifoda akti (majburiyat, baho) va direktif akt (iltimos, tavsiya)ni o‘z ichiga oladi. Masalan, yuqoridagi misollarda izoh beruvchilar *alohida e’tirof*, *tanqid* yoki *wasel* kayfiyatini ham bildirgan. Politeness (odob-axloq) tamoyillari Brown va Levinson (1987) tomonidan targ‘ib qilinganidek, hammasi ham saqli yoki muloyim ohangda bo‘lavermaydi; ayrim vaziyatlarda jiddiy tanqid (uyg‘otsiz odob) namoyon bo‘ladi. Kod almashtirish (code-switching) sharhlarda keng qo‘llanadi: foydalanuvchilar inglizcha va o‘zbekcha so‘z va iboralarni aralashtirib, yanada jonli, emotsional ta’sirga erishadi. Masalan, sharh 2 va 4–misollarda bunday aralash uslub ko‘zga tashlanadi.

Emotikonlar va maxsus belgilarning ishlatilishi (💜 , 😊, 💖) elektron diskursning multimodal xususiyatlarini namoyish etadi. Zappavigna (2011) ta’kidlaganidek, emotikalar sharhga hissiy rang-baranglik va səmimiylik qo‘shadi. Izoh tahlilida emojilar ijobiy yoki salbiy kayfiyatni

© 2026 International Conference on Artificial Intelligence and Applications . All Rights Reserved.

mustahkamlashda yordam berdi. Shuningdek, tanqidiy yoki mashqiy kayfiyat, taxminlar va berkitilgan ma'no (implicature) lingvistik-kontekstual elementlar orqali ochib berildi. Masalan, *They did NOT deserve this* iborasidagi katta harflardagi *NOT* so'zi rad etuvchanlikka urg'u beradi.

Qiyosiy tahlil

Olingan natijalar ingliz va o'zbek izohlarini tillararo taqqoslaganda hamkorlikka asoslangan ob'ekt bo'lgani bilan ayrim pragmatik tafovutlarni ko'rsatadi. Aliyeva (2026) ta'kidlaganidek, ingliz va o'zbek ijtimoiy media diskursida umumiy jihatlar (interaktivlik, qisqalik, multimediali ifoda) mavjud bo'lsa-da, odob-axloq, murojaat shakllari va kod almashtirishda farqlar kuzatiladi. Masalan, ingliz tilida sharhlarda hazil yoki kritika ko'proq bevosita shaklda bo'lsa, o'zbek sharhlarida mualliflar ko'pincha muloyimroq, hurmat ifodalovchi iboralar bilan boshlaydi (masalan, "Jonim, ..."). Boshqa tomondan, yosh foydalanuvchilar har ikkala tilda ham kod almashtirishdan foydalanadi, lekin inglizcha sharhlarda ba'zida rus tilidan elementlar yoki qisqartmalar ko'proq uchraydi, o'zbekcha sharhlarda esa inglizcha anglashilgan so'zlar (masalan, *performance, super*) ko'p qo'llanadi.

Muhokama

YouTube sharhlarini tarjima va pragmatik tahlil qilish onlayn kommunikatsiya xususiyatlarini yoritishda yangi imkoniyatlar yaratadi. Olingan topilmalar interaktiv diskursni chuqurroq tushunishga xizmat qiladi. Masalan, Herring (2004) CMC tahlilida muloqot kontekstining ahamiyatiga urg'u berganiday (CMC discourse analysis), bizning natijalarimiz ham izohlardagi kontekst va auditoriya faktorlari muhimligini ko'rsatdi. Shuningdek, internet-based kommunikatsiya pragmatik hududida Yus (2017) eslatib o'tgan yangiliklar (masalan, ijtimoiy medianing bilingvistik salohiyati) mazmunli bo'lib chiqdi. Tarjimonlar uchun esa bu yondashuv izoh mazmunini faqat so'zma-so'z emas, balki muloqot sharoiti va auditoriyaning kutishlariga moslashgan tarjima qilishni talab etishini anglatadi.

Xulosa va tavsiyalar

Xulosa qilib aytganda, YouTube izohlarining tarjimasi va lingvopragmatik tahlili zamonaviy tilshunoslik uchun muhim vazifa hisoblanadi. O'rganilgan sharhlar onlayn platforma komunikatsiyasining interaktiv, ko'p modali (multimodal) xususiyatlarini namoyish etadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ingliz va o'zbek sharhlari umumiy global uslublarga ega bo'lsa-da, odob-axloq strategiyalari va kod almashtirishda ijtimoiy-madaniy farqlar borligi aniqlandi. Tarjima jarayonida bunday mulohazalarni saqlash maqsadida kontekst va emotsional ton hisobga olinishi lozim.

Quyidagilar tavsiya etiladi: tadqiqot xulosalarini tarjimonlar va tilshunoslar o'rtasida tarqatish; tarjima amaliyotida onlayn kontekstni chuqur anglash; hamda ta'lim muassasalarida xususiy onlayn diskurs tahliliga alohida e'tibor qaratish. Shuningdek, kelgusida boshqa tillar va platformalar (Instagram, Facebook) bo'yicha izohlar tahlilini davom ettirish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Aliyeva G. (2026). *A comparative study of social media discourse in English and Uzbek: linguistic and pragmatic features*. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 7(07), 333–345.
2. Brown P., Levinson S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.
3. Searle J. R. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge University Press.
4. Herring S. C. (2004). *Computer-mediated discourse analysis: An approach to researching online behavior*. In Barab et al. (eds.), *Designing for virtual communities in the service of learning* (pp. 338–376). Cambridge University Press.
5. Zappavigna M. (2011). *Ambient Affiliation: A linguistic perspective on Twitter*. *New Media & Society*, 13(5), 788–805.
6. Yus F. (2017). *Pragmatics of Social Media*. De Gruyter Mouton.

© 2026 International Conference on Artificial Intelligence and Applications . All Rights Reserved.